

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

USPOSABLJANJE ZA ŽIVLJENJSKO USPEŠNOST:
BEREMO IN PIŠEMO SKUPAJ in MOST DO IZOBRAZBE

POROČILO O IZVEDBI PROGRAMOV

šolsko leto 2002/2003

Pripravile:
dr. Livija Knaflič
Darka Kosec
Ana Ileršič

Ljubljana, september 2004

KAZALO

1. UVOD	3
2. SPREMLJANJE IZVEDB PROGRAMA UŽU V ŠOLSKEM LETU 2002/2003.....	4
3. REGIJSKA POKRITOST Z UŽU PROGRAMI V RS V PRVEM LETU IZVAJANJA (šolsko leto 2002/2003).....	5
4. PODROBNEJŠI PREGLED ZNAČILNOSTI IZVEDB OBEH PROGRAMOV (šolsko leto 2002/2003)	6
4.1. UŽU-BIPS.....	6
4.1.1. IZOBRAZBA	8
4.1.2. OSIP	9
4.1.3. PODATKI O PROMOCIJI.....	9
4.2. UŽU-MI	10
4.2.1. UDELEŽENCI V PROGRAMIH UŽU-MI	11
4.2.2. OSIP	12
4.2.3. PODATKI O PROMOCIJI.....	12
5. ZAKLJUČEK.....	13

1. UVOD

V šolskem letu 2002/2003 sta se začela izvajati dva javno veljavna programa iz projekta »Usposabljanje za življenjsko uspešnost« skrajšano UŽU, in sicer *Beremo in pišemo skupaj* (UŽU-BIPS) in *Most do izobrazbe* (UŽU-MI). *Beremo in pišemo skupaj* je program družinske pismenosti namenjen manj izobraženim staršem, ki želijo dejavno prispevati k večji šolski uspešnosti svojih otrok na začetku šolanja, sami pa tega ne zmorejo in potrebujejo osvežitev spretnosti na področju pismenosti. *Most do izobrazbe* je izobraževalni program namenjen odraslim, ki nimajo končane štiriletne srednje šole oziroma imajo deset ali manj let šolanja, se pa želijo naprej izobraževati. Programa izvajajo organizacije za izobraževanje odraslih, ki imajo ustrezno usposobljene učitelje in so vpisane v razvid.

Pred izvajanjem programa so se iz vsake izvajalske organizacije 2-3 učiteljice vključile v usposabljanje. Izobraževanje učiteljev je potekalo po programu Temeljnega usposabljanja učiteljev v programu UŽU – MI in UŽU - BIPS, ki so ga sestavili in organizirali sodelavci Andragoškega centra Slovenije. Namen programa je zadostiti potrebam po usposobljenosti učiteljev v obeh UŽU programih, oziroma pridobivanju znanja in spretnosti potrebnih za kakovostno izpeljavo programa. V šolskem letu 2002/2003 je uspešno zaključilo usposabljanje in pridobilo licenco za izvajanje obeh programov 11 učiteljic, licenco za izvajanje programa UŽU-BIPS pa še 2 učiteljici.

Programa UŽU-MI in UŽU-BIPS so razvili strokovnjaki Andragoškega centra Slovenije. Razvoj in izvedbo obeh programov financira Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, sodita pa med ukrepe za zviševanje ravni pismenosti in izobrazbene ravni prebivalstva.

Poročilo je nastalo na podlagi podatkov iz zaključnih poročil, ki jih izvajalci UŽU programov ob zaključku izvedbe pošiljajo Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport. (Obrazci so dostopni na spletni strani Ministrstva). Namen poročila je spremljanje izvedb predvsem z vidika demografskih podatkov o udeležencih in kvantitativnih podatkov o izvedbi programa. Ugotovitve nam pomagajo pri nadaljnjem razvoju in izboljševanju programa.

2. SPREMLJANJE IZVEDB PROGRAMA UŽU V ŠOLSLEM LETU 2002/2003

V šolskem letu 2002/2003 sta programa za zviševanje ravni pismenosti potekala pod okriljem šestih izvajalskih organizacij.

Preglednica 1: Podatki o izvedbah programov UŽU-MI in UŽU-BIPS

Št.	Izvajalec	Izvedbe UŽU-MI	Izvedbe UŽU-BIPS	Št. udeležencev - na začetku programa	Št. udeležencev - na koncu programa
1	INTER-ES Ljubljana		2	10	4
2	LU Ajdovščina Ajdovščina	2	2	41	28
3	LU Murska Sobota Murska Sobota	2	2	36	33
4	LU Ormož Ormož		2	20	8
5	OŠ Karla D. Kajuha Ljubljana		2	17	15
6	RIC Novo mesto	2		27	17
Skupaj		6	10	151	105

V programih je poučevalo 13 usposobljenih učiteljic in 21 zunanjih sodelavcev. Skupno število odraslih udeležencev ob začetku programov je bilo 151 ob koncu pa 105, kar je 70 % vseh udeleženih. Izvedbe posameznega programa UŽU-BIPS so trajale od 38 do 75 ur, izvedbe programa UŽU-MI pa od 100 do 140 ur.

V preteklem letu je v Sloveniji potekalo skupaj 16 izvedb programov UŽU-BIPS (10) in UŽU-MI (6). Starost odraslih udeležencev je od 16 do 49 let, v obeh programih prevladujejo ženske, njihova zastopanost je kar 83,4 %. Povprečna stopnja izobrazbe udeležencev je nedokončana ali dokončana osnovna šola.

3. REGIJSKA POKRITOST Z UŽU PROGRAMI V RS V PRVEM LETU IZVAJANJA (šolsko leto 2002/2003)

Slika 1: Regijska pokritost Slovenije s programi UŽU-MI in UŽU-BIPS

	Na območju poteka program UŽU-MI
	Na območju poteka program UŽU-BIPS
	Na območju potekata oba programa

V šolskem letu 2002/2003 sta programa Usposabljanja za življenjsko uspešnost potekala v naslednjih regijah: goriški (4), pomurski (4), podravski (2), jugovzhodni (2) in osrednje slovenski regiji (4). V podravski regiji je potekal le program Beremo in pišemo skupaj, v jugovzhodni regiji pa le program Most do izobrazbe. V ostalih regijah so izvajali oba programa.

4. PODROBNEJŠI PREGLED ZNAČILNOSTI IZVEDB OBEH PROGRAMOV (šolsko leto 2002/2003)

4.1. UŽU-BIPS

Preglednica 2: Podatki o izvajalcih, učiteljicah in številu udeležencev (UŽU-BIPS)

	Izvajalska organizacija	Št. izvedb	Št. učiteljev	Št. zunanjih sodelavcev	Št. udeležencev (starši/otroci)
1	INTER-ES	2	2	2	10/12
2	LU Ajdovščina	2	3	3	25/27
3	LU Murska Sobota	2	2	1	13/14
4	LU Ormož	2	2	/	20/21
5	OŠ KDK ¹	2	2	/	17/17
Skupaj	5	10	11	6	85/91

Program UŽU-BIPS je v šolskem letu 2002/2003 potekal preko petih različnih organizacij; na treh ljudskih univerzah, eni osnovni šoli in v eni zasebni izobraževalni organizaciji. Programe je izvedlo enajst usposobljenih učiteljic ter šest zunanjih sodelavcev.

Preglednica 3: Podatki o številu opravljenih ur (UŽU-BIPS)

Obe izvedbi UŽU-BIPS	INTER-ES, Ljubljana	LU Ajdovščina, Ajdovščina	LU Murska Sobota, MS	LU Ormož, Ormož	OŠ KDK, Ljubljana
Število ur	91	100	80	100	150

Posamezen program je trajal najmanj 38 in največ 75 ur. V treh od petih izvajalskih organizacij so pri izvedbi programov sodelovali zunanji sodelavci.

Skupaj je bilo vseh v program vpisanih udeležencev 176 (staršev in otrok); v programih so otroci (52%) in odrasli (48%) zastopani enakovredno.

¹ Osnovna šola Karla Destovnika Kajuha, Ljubljana

Preglednica 4: Podatki o starših (UŽU-BIPS)

	INTER-ES	LU Ajdovščina	LU MS	LU Ormož	OŠ KDK	Skupaj
Moški	0	4	2	0	3	9 (11%)
Ženske	10	21	11	20	14	76 (89%)
Skupaj	10	25	13	20	17	85 (100%)

V programih UŽU-BIPS so v vseh regijah prevladovale ženske, njihov skupni delež v vseh izvedbah je kar 89%.

Vsi udeleženci (starši) v programih UŽU-BIPS v šolskem letu 2002/2003 so bili stari med 27 in 49 let.

4.1.1. IZOBRAZBA

Preglednica 5: Izobrazba udeležencev v programu (UŽU-BIPS)

	INTER-ES	LU Ormož	LU Ajdovščina	LU Murska Sobota	OŠ KDK	Skupaj
Nedokončana OŠ		2			Ni podatka	2 (3%)
OŠ	10	6	7	6	Ni podatka	29 (42%)
Poklicna izobrazba		10	10	7	Ni podatka	27 (40%)
Štiriletna poklicna oz. strokovna oz. splošna izobrazba		2	6		Ni podatka	8 (12%)
Višja/visoka izobrazba			2		Ni podatka	2 (3%)
Univerzitetna izobrazba					Ni podatka	
Specializacija, magisterij, doktorat					Ni podatka	
Skupaj	10	20	25	13	(17)	68 (100%)

Od skupno 85 (100%) odraslih udeležencev v vseh izvedbah programa BIPS imamo podatke o izobrazbi za 68 udeležencev (80%). Od tega jih je brez dokončane osnovne šole 3%, prav tolikšen je odstotek tistih z višjo oz. visoko izobrazbo. Največ udeležencev ima zaključeno osnovno šolo (42%), sledijo jim tisti s poklicno izobrazbo (40%), 12% pa je takih z zaključeno štiriletno poklicno strokovno ali splošno izobrazbo, 3% pa z višjo ali visoko izobrazbo. Regijsko po izobrazbi najbolj izstopa goriška, ki je v svojih programih naštel tudi starše s štiriletno poklicno, strokovno ali splošno kot tudi starše z višjo ali celo visoko izobrazbo. V Ormožu in Murski Soboti je kar polovica udeležencev takih, ki imajo končano poklicno izobrazbo. Najnižjo izobrazbeno strukturo najdemo pri starših, ki so obiskovali

program UŽU-BIPS v ljubljanski občini Vič, kjer je najvišja dosežena izobrazba zaključena osnovna šola.

Velika večina udeležencev v programih UŽU-BIPS je zaposlenih (78%), približno petina jih je brezposelnih (18%), ostali pa so kmetje (4%) in gospodinja.

Večina udeležencev je bila o programu obveščena na osnovni šoli s strani učiteljic.

4.1.2. OSIP

Od vseh udeležencev jih je program zaključilo 61%. Vzroki za osip so predvsem pomanjkanje časa, sprememba interesov, napredovanje v formalnem izobraževanju, bolezen, dvoizmensko delo in drugo. Osipa ni bilo v izvedbi, ki je potekala v kraju Cankova pod okriljem LU Murska Sobota.

4.1.3. PODATKI O PROMOCIJI

Izvajalske organizacije poskrbijo za predstavitev programa že pred začetkom izvajanja programa zaradi pridobivanja udeležencev. Nekatere učiteljice so program predstavile okolju med izvajanjem oziroma po zaključku. Iz poročila je razvidno tudi v katerih medijih so izvajalci program predstavili javnosti. Večina učiteljic je predstavila svoje delo preko lokalnih televizij, radiev in časnikov. Prispevek o delovanju programa UŽU-BIPS je bil v oddaji Modro na nacionalni TV. V reviji Naša žena je bil objavljen daljši članek. Iz Murske Sobote ni podatkov o promociji.

4.2. UŽU-MI

Preglednica 6: Podatki o izvajalcih, učiteljih in številu udeležencev (UŽU-MI)

	Izvajalska organizacija	Št. učiteljev	Št. zunanjih sodelavcev	Št. izvedb	Skupno št. udeležencev (vpisani/zaključili)
1	LU Ajdovščina, Ajdovščina	3	3	2	16/16
2	LU Murska Sobota, Murska Sobota	2	6	2	23/20
3	RIC, Novo mesto	3	7	2	27/17
Skupaj	3	8	16	6	66/53

Program UŽU-MI je v šolskem letu 2002/2003 potekal preko treh različnih organizacij; dveh ljudskih univerz in preko ene zasebne izobraževalne organizacije. Osem usposobljenih učiteljic in 15 zunanjih sodelavcev je izvedlo 6 izvedb programov v katere je bilo vključenih 66 odraslih udeležencev.

Preglednica 7: Podatki o številu opravljenih ur (UŽU-MI)

Obe izvedbi UŽU-MI	LU Ajdovščina	LU Murska Sobota	RIC Novo mesto
Št. porabljenih ur	200	280	260

Posamezna izvedba programa UŽU-MI je trajala najmanj 100 in največ 140 ur. V vseh izvedbah so sodelovali tudi zunanji sodelavci.

4.2.1. UDELEŽENCI V PROGRAMIH UŽU-MI

Skupno število udeležencev v programih UŽU-MI je bilo ob začetku 66, na koncu pa 53 (80%).

Preglednica 8: Podatki o udeležencih v programu (UŽU-MI)

	LU Ajdovščina	LU MS	RIC Novo mesto	Skupaj
Moški	5	6	5	16 (24%)
Ženske	11	17	22	50 (76%)
Skupaj	16	23	27	66 (100%)

V vseh izvedbah so prevladovale ženske, njihov delež je 76%. Nekaj več kot polovica udeležencev je stara med 16 in 26 let, ostalih 38% pa se uvršča v naslednjo starostno kategorijo od 27 do 49 let.

Preglednica 9: Podatki o izobrazbi udeležencev (UŽU-MI)

	LU Ajdovščina	RIC Novo mesto	LU Murska Sobota
Nedokončana OŠ	5	18	22
OŠ	11	9	1
Skupaj	16	27	23

Udeleženci v programih LU Murska Sobota in RIC Novo mesto so napoteni v program preko bodisi Zavoda za zaposlovanje bodisi Centra za socialno delo (RIC). Vsi omenjeni udeleženci so brezposelni. V Ajdovščini je udeležence v program napotila kadrovska služba tovarne Iskra in zato je tam odstotek brezposelnosti precej nižji. Med udeleženci programa UŽU-MI je 21% zaposlenih, vsi ti udeleženci prihajajo iz LU Ajdovščina.

4.2.2. OSIP

Splošni osip v vseh programih v šolskem letu 2002/2003 je bil 20 %. V programih v izvedbi LU Ajdovščina osipa ni bilo, največji osip pa so zabeležili v RIC Novo mesto 37%. Manjše število ljudi je zapustilo tudi programa v Murski Soboti (13%), razloge za osip je najti v dejstvu, da se je nekaj udeležencev zaposlilo ter v pomanjkanju časa, v enem primeru pa je šlo za zdravstvene težave.

4.2.3. PODATKI O PROMOCIJI

Na temo programov za zviševanje ravni pismenosti so izvajalci programov napisali prispevek v lokalni časopis, pripravili oddajo na lokalni TV in preko obvestil na lokalnem radiu opozorili nase in na svoje izvedbe UŽU-MI.

5. ZAKLJUČEK

Na podlagi obdelave obrazcev s poročilom o izvedbi, ki ga izvajalci programov UŽU-MI in UŽU-BIPS izpolnjujejo in pošiljajo na Ministrstvo za šolstvo, smo lahko opravili kvantitativno obdelavo podatkov o izvedbah obeh UŽU programov v šolskem letu 2002/2003. Program UŽU-MI so izvajale tri izvajalske organizacije in program UŽU-BIPS pet izvajalskih organizacij v celi Sloveniji, ki pa so zaenkrat regionalno dokaj neenakomerno razporejene. Glede na vrsto izvajalcev so med njimi zastopane ljudske univerze, zasebne izvajalske organizacije kot tudi osnovna šola, kar je za uveljavljanje programa zelo ugodno. Zaradi različnih izobraževalnih možnosti, ki jih imajo posamezni kraji v Sloveniji, je namreč izrednega pomena, da pogoji za izvajanje programa omogočajo izvajanje različnim vrstam organizacij. Bistveno je, da se program približa uporabnikom.

Iz poročila je razvidno, da je v prvem letu izvajanja programov UŽU v program UŽU-BIPS bilo vključenih 85 staršev in 91 njihovih otrok, v program UŽU-MI pa 66 odraslih. Do konca izvedbe je v obeh programih prišlo do osipa; približno 40% v programu UŽU-BIPS in 20% v programu UŽU-MI, a je žal premalo natančnih podatkov na podlagi katerih bi lahko preučili vzroke za osip. Medtem, ko pri populaciji, ki obiskuje program UŽU-MI pogosto kot vzrok prevladuje zaposlitev ali začetek izobraževanja v okviru Programa 10 000, je pri starših vzrok za osipa pomanjkanje prostega časa zaradi družinskih obveznosti, bolezni majhnih otrok in izmenskega dela. Podatki o izobrazbi udeležencev kažejo, da v programu UŽU-BIPS prevladujeta osnovna in poklicna šola v programu UŽU-MI pa nedokončana osnovna šola. Pri izvedbah UŽU-MI je treba poudariti, da so med udeleženci prevladovali pripadniki romske narodnosti, katerim je program UŽU-MI predstavljal svojevrstno pripravo na dokončanje osnovne šole.

V poročilu so zbrani tudi podatki o promociji programa v lokalnem okolju. Glede na število dejavnosti, ki so jih izvajalske organizacije izpeljale in pestrost medijev, ki so se odzvali, lahko sklepamo, da so bile učiteljice zelo uspešne v promociji programov, pa tudi da v okolju obstaja zanimanje za tovrstno obveščanje, saj se mediji odzivajo na vsebine, za katere ocenjujejo, da bodo pritegnile njihove uporabnike.

Iz izjav učiteljic na koncu poročila je razvidno, da so zadovoljne s potekom izvedb. V programu UŽU-MI je njihovo zadovoljstvo podkrepjeno z dejstvom, da so se udeleženci po obiskovanju programa odločili za nadaljevanje izobraževanja. V programu UŽU-BIPS pa njihovo zadovoljstvo izhaja iz izražene hvaležnosti staršev za naučene različne oblike dela z otroki, zlasti aktivnosti povezane s šolskim delom, ki jih starši prej niso poznali.

Predlogi za nadaljnji razvoj programa:

- razširiti mrežo izvajalcev,
- poskrbeti za enakomernejšo regionalno razporejenost izvajalcev,
- ohranjati pestrost izvajalcev in s tem omogočiti, da se program izvaja v okoljih, v katerih obstaja zanimanje in potreba po programih,
- glede na sprejetost programa v okolju in med udeleženci kakor tudi na potrebe naše družbe po tovrstnih programih, bi bilo smiselno vložiti napore v čim prejšnjo vzpostavitev mreže izvajalcev in s tem pospešiti zviševanje ravni pismenosti odraslih.

Za nadaljnje spremljanje izvedb bi bilo potrebno zbirati podatke, ki bi omogočali vpogled v kakovost izvedb, zbirali mnenja in pobude uporabnikov. Takšna vrsta podatkov bi omogočala tudi vnašanje sprememb, ki bi izboljševale programa UŽU-MI in UŽU-BIPS.